

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Beatitudo in bonis corporis consistere nequit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ris ad moriem; &c. Et propter hoc refert Bellarminus lib. 3. de summo Pontifice cap. 24. ubi & citat librum primum sacrarum ceremoniarum, quod in promotione summi Pontificis incenditur stupa coram eo, & dicitur ei: *Sic transit gloria mundi*: scilicet ut hoc symbolo moneatur, quam brevi sit fruiturus illa gloria, in quam cum Pontificia dignitas evehit, memineritque vicinæ mortis, quæ totam illam pompam brevi dissipatura est. Ad quod idem pertinet, quod mox acceptas claves, velut symbolum Pontificiæ potestatis, alteri tradit, ut nimirum significet se potestatem, cujus indicia sunt, non diu servaturum.

*Omnia sunt hominum tenui pendentiâ filo,
Et subito casu que valvère ruunt.*

S. II.

Beatitudo in bonis corporis consistere nequit.

8. **D**ico secundò, beatitudinem in aliquo corporis bono, præsertim in voluptate, non posse consistere. Ita S. Thomas art. 5. & 6.

Probatur prima pars: Beatitudo cum sit ultimus finis, non debet ad aliquid aliud ordinari: Sed omnia bona corporis ordinantur ad bona animæ, sicut ad finem, quia ut ait S. Doctor hîc art. 5. *Ipsum corpus est propter animam; sicut materia propter formam, & instrumenta propter motorem, ut per ea suas actiones exerceat*: Ergo beatitudo in bonis corporis nequit consistere.

9. Confirmatur: quia hæc bona communia sunt hominibus & brutis; imò in brutis sæpè reperiuntur perfectiori modo quàm in hominibus, ut vita longior, valetudo firmior, vires majores, sensus acutiores. Unde Seneca: *Ratio perfecta proprium hominis bonum est; cætera illi cum animalibus communia sunt: est fortis, & leones formosus est, & pavones: velox est, & equus: habet vocem, sed quantò clariorem canes, acutior aquila, graviorem tauri, dulciorem & suaviorem lucinæ?* Adde etiam quod bona corporalia citò transeunt; beatitudo autem incorruptibilis est.

10. Secunda pars, quod scilicet beatitudo in voluptatibus carnis non possit consistere, ostenditur contra Epicureos, felicitatem hominis in prædictis voluptatibus collocantes; & contra Saracenos & Mahometanos, qui beatitudinem nedum vitæ hujus, sed etiam vitæ futuræ, constituunt in comestationibus, fornicationibus, & aliis carnalibus oblectamentis; & denique contra Cerinthum, & ejus discipulos, qui (teste D. Thoma 3. contra Gent. cap. 27.) se in ultima felicitate post resurrectionem mille annos in regno Christi secundum carnales ventris voluptates fabulabantur futuros, unde & *Chiliasæ*, quod idem est latinè ac millenarii, sunt appellati. Probatur, inquam, hæc pars: Felicitas, cum sit maxima hominis perfectio, debet illi convenire secundum id quod est nobilissimum in ipso: Atqui voluptates carnis conveniunt homini, non secundum intellectum, qui est nobilissima ipsius potentia, sed solum secundum sensum: Ergo in illis ejus beatitudo non consistit.

11. Confirmatur: nam (ut discurret D. Thomas loco citato) *Summa perfectio hominis esse non potest in hoc quod conjungitur rebus se inferioribus, sed per hoc quod conjungitur alicui rei alio-*

ri; finis enim est melior eò quod est ad finem: delectationes autem præmissæ consistunt in hoc quod homo secundum sensum conjungitur aliquibus se inferioribus, scilicet sensibilibus quibusdam: non est igitur in talibus delectationibus felicitas ponenda. Unde bellè Seneca Epist. 74. *Quid mihi voluptatem nominas? hominis bonum quero, non pecudis, aut belluæ, quibus venter laxior est, & ad percipiendas corporis voluptates aptior. Ille cibo avidius uruntur, venere non eque fatigantur.* Addit Simplicius, sapientissimè hoc à natura constitutum esse, nempe carnales delicias citò transire, usuque suo perire, ne diu infani essemus: voluptas enim, brevis infania est.

B Secundò probatur eadem pars: Finis ultimus ad ulteriorem finem non est ordinabilis: delectationes autem tactus & gustus ordinantur ad aliquem finem, scilicet ad conservationem corporis, & ad prolis generationem, suntque veluti condimenta seu accessoria boni honesti; & idèò provida & sapiens natura, illas tanquam lenocinium & incitamentum apposuit in actibus necessariis ad conservationem individui & speciei, ut bruta quæ non possunt apprehendere bonum honestum, illo delectabili traherentur. Ex quo inferes, quod non idèò res est honesta, quia delectabilis, ut volebant Epicurei, qui bonum honestum ad voluptatem ordinabant; sed potius e contra res est delectabilis, quia honesta & conveniens naturæ rationali: unde deordinatio & peccatum est creaturæ rationali, aliquod opus propter delectationem, tanquam propter finem facere: tunc enim agit more brutorum, & quod in bruto est natura, in ipsa est vitium.

Tertio suadet eadem pars, ex eo quod beatitudo, ut supra dicebamus, debet omnia mala excludere: voluptates autem corporeæ omnia mala non expellunt, sed potius multis amaritudinibus resperse sunt. Unde bellè Hugo à S. Victore: *Voluptas mel habet in ore, fel in corde, aculeum in dorso.* Et Boëtius lib. 3. de consolat.

*Habet hoc voluptas omnis,
Stimulis agit fruentes;
Apumque par volantum,
Vbi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit ita corda morsu.*

Denique, ut discurret D. Thomas hîc art. 6. Delectatio est quoddam proprium accidens, quod consequitur beatitudinem; ex hoc enim aliquis delectatur, quod habet bonum sibi conveniens: Ergo delectatio non est ipsa beatitudo hominis, sed solum aliqua ejus proprietas. Quæ ratio convincit non solum de delectatione corporea, sed etiam de spirituali.

Dices: Dolor est summum malum: Atqui summo malo opponi debet summum bonum, Ergo delectatio, quæ dolori opponitur, debet esse summum bonum.

Item delectatio appetitur propter seipsam, & omnia alia gratiâ ipsius: Ergo est ultimus finis, ac proinde summum bonum. Utraque consequentia patet, Antecedens probatur. Idèò appetitur bonum, ut ejus præsentia & possessione quiescat appetitus: Sed hujusmodi quies est idem quod delectatio: Ergo omnia propter delectationem appetuntur, ipsa verò gratiâ sui appetitur.

Ad primum argumentum respondeo, negando Antecedens: mors enim & peccatum sunt

majora mala, quàm dolor, cùm privent majori bono, nempe vità, & rectitudine rationis, atque amicitia Dei. Item error & ignorantia, quæ sunt mala nobilissima potentia, scilicet intellectus, ejusque perfectissimo actui opponuntur, sunt pejora quàm dolor & tristitia, quæ sunt mala partis sensitivæ.

16. Ad secundum, nego etiam Antecedens: delectatio enim ideò appetitur, quia consequitur possessionem boni quod desideratur, vel quia ut suprâ dicebamus, est veluti condimentum boni honesti. Ad probationem in contrarium distinguenda est Major de duplici quiete appetitûs: prima, est ipsa boni possessio; quæ quies dicitur, quia adeptò terminò cessat motus, & mobile quiescit: Secunda verò, est illa delectatio quæ consequitur possessionem boni desiderati, illamque supponit, & quæ etiam à Theologis quies seu fructio appellatur. Si ergo sermo sit de quiete primò modò sumptâ, verum est quòd illa quæritur propter se: secus autem, si loquamur de quiete in secunda acceptione; illa enim non habet ex se appetibilitatem, sed ex possessione boni quod supponit: est autem contra rationem summi boni, quòd habeat appetibilitatem ab alio; unde talis quies, seu delectatio, non potest esse summum bonum, nec subinde hominis fœlicitas.

S. III.

Beatitudo in bonis animæ sita non est.

17. **D**ico tertio: Beatitudo objectiva hominis in bonis animæ non potest consistere: Ita S. Thomas art. 7. ubi sic discurre. *Bonum quod est ultimus finis, est bonum perfectum, complens boni appetitum: appetitus autem humanus qui est voluntas, est boni universalis; quòdlibet autem bonum inherens ipsi animæ, est bonum participatum... unde impossibile est quòd aliquod eorum sit ultimus finis hominis.*

18. Probatur secundò: Bona animæ, intellectu & voluntate possidenda, sunt scientiæ & virtutes: Sed hæc non possunt reddere hominem totaliter perfectum, ejusque appetitum omnino satiare: Ergo in bonis animæ, beatitudo objectiva hominis nequit consistere. Unde idem S. Doct. opusc. 61. ad sextum gradum charitatis, egregie observat plures esse fontes, ex quibus homines hauriunt, ut sitim animæ, seu naturale sciendi desiderium extinguant, nempe cælum, elementa, plantas, animalia, & alia corpora mixta; è quibus aquas scientiæ hausere Plato, Aristoteles, Democritus, alique antiqui Philosophi, quos Apostolus mundi sapientes appellat. Verum in illis fontibus animæ sitim, ac sciendi desiderium, cuilibet homini naturaliter insitum, extinguere non potuerunt: quia objecta illa creata summum bonum non sunt, nec primam veritatem continent.

19. Confirmatur: Ultima hominis fœlicitas omnem excludit laborem & tristitiam: in addicendis autem scientiis, maximus contingit labor & afflictio spiritus, juxta illud Ecclesiasticus 1. *In multa sapientia, multa est indignatio, & qui addit scientiam, addit laborem:* Ergo in scientiis ultima hominis fœlicitas consistere nequit.

20. Idem dicendum est de virtutibus. Nam ut rectè discurre S. Thomas 3. contra gentes cap. 34. *Fœlicitas humana non est ad ulteriorem finem ordinabilis, si sit ultima: omnes autem operationes*

A morales sunt ordinabiles ad aliquid aliud. Quod patet ex his quæ inter eas sunt præcipuæ: operationes enim fortitudinis quæ sunt in rebus bellicis, ordinantur ad victoriam & ad pacem, stultum enim esset propter se tantum bellare. Similiter operationes justitiæ, ad servandam pacem inter homines ordinantur, per hoc quod unusquisque quietè quod suum est possidet: & similiter patet in omnibus aliis. Non est igitur in operationibus moralibus ultima hominis fœlicitas. Unde Augustinus lib. 22. de civit. cap. 3. *Premium virtutis erit ipse qui virtutem dedit.* Et tract. de Epicureis & Stoicis cap. 8. *Est virtus animi res laudabilis, prudentia, mala & bona discernens, justitia sua cuique distribuens, temperantia libidines, fortitudo molestias equanimiter sustinens. Magna res, laudabilis res: lauda Stoice quantum potes, sed dic unde habes? Non virtus animi tui te facit beatum; sed qui tibi virtutem dedit, qui tibi velle inspiravit, & posse donavit. Et capite præcedenti: Constitutus (inquit) ante oculos nostros tribus, Epicureo, Stoico, Christiano, interrogemus singulos. Dic Epicuree, quæ res faciat beatum? Respondet: Voluptas corporis. Dic Stoico? Virtus animi. Dic Christiane? Donum Dei. Demum serm. 13. de verbis Apostoli, rursus inter se comparans Epicureorum, Stoicorum, & Christianorum sectam; hæc scribit: Dicebat Epicureus, mihi frui meâ carne bonum est. Dicebat Stoicus, mihi frui meâ mente bonum est. Dicebat Apostolus, mihi autem adhaerere Deo bonum est.*

S. IV.

In nullo bono creato, vera hominis beatitudo consistere potest.

Dico ultimò: In nullo bono creato, sed in solo increato, vera hominis beatitudo consistit. Ita omnes Catholici, speculativè saltem definiunt, etsi multi eorum in praxi Epicureis & Mahometanis adherere videantur; ita nimirum voluptatibus corporis addicti, ac si de futuro sæculo nihil cogitantes, in illis solis suam beatitudinem collocarent.

Probatur primò conclusio ex Scriptura: dicit enim Propheta Psal. 15. *Dominus pars hereditatis mee.* Et Psal. 72. *Quid mihi est in calo, & à te quid volui super terram? Et statim: Pars mea Deus in æternum.* Quibus locis nomine partis significatur pars hæreditaria, & tota hæreditas; ut patet ex filio prodigo, qui patri dixit: *Da mihi portionem substantiæ, qua me contingit:* quibus verbis integram suam hæreditatem postulabat. Appellat ergo Regius Propheta Deum, partem suæ hæreditatis: quia cùm ex acervo bonorum omnium, aliqui voluptates, alii divitias, alij honores pro sua parte assumpserint, ille pro se Deum solum, tanquam meliorem partem illius acervi, pro sua tota hæreditate elegit.

Potest etiam secundò probari conclusio ex illo Itaiæ 55. ubi Spiritus Sanctus à rebus creatis & temporalibus avertit hominem, & ad Deum vocat, sub metaphora aquæ & cibi, quæ à sitientibus & esurientibus expectantur: *Omnes sitientes (inquit) venite ad aquas, &c. Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Quasi dicat, omnem laborem, acquirendæ beatitudinis gratiâ assumptum, frustraneum esse, si beatitudo ex-*